

Aurora Liiceanu

Ea și El
Biografia unei relații

POLIROM
2016

Cuprins

Idei înghesuite	7
Un verde la fel de frumos ca un roșu	29
Cine iubește și lasă... Pe cine lasă?	36
Cattleya	45
Fugind de toamnă, ca păsările călătoare ne-am lăsat duși de vânt.	55
Din nou despre culori	60
Moartea unui fost iubit îl face neașteptat mai prezent	62
Există euri paralele; când suntem noi singuri și noi cu cineva iubit?.	75
Nu toate fetele frumoase știu că sunt frumoase	85
Gândurile pot trece pârleazuri.	93
În vise, amănuntele atât de concrete... oare ce sens au?.	102
Timpul și visele	110
Când, fiind psiholog, un psiholog îți întinde-o mână.	114
Să ne apropiem de cârlige	122
Despre misterul cârligelor	134

Amintiri amestecate.	138
Draga mea dragă, din vise și prea puțin altfel. . .	146
Plapuma albăstruie și cum este Ea în vise	159
El singur, rătăcit în Bretania, Burgundia...	164
Nebunia târzie, duplicitate și vis	178
Ea, cea îndrăgită.	198
Fantasme și duplicitate: El.	217
Codependența și nodurile.	225
Epilog	247

Idei înghesuite

Cred că trăim cu toții într-un vârtej de anecdote și povești... Ne creăm viețile (cei mai mulți dintre noi) sub formă de povești. Mă întreb de unde ne vine această nevoie de a te „crea“ pe tine însuți.

Thom Gunn

Nu mă pot abține să nu spun că, în mod ciudat, dar ezitant, confuz și fără să acord mare importanță, cred în făcături. Aș putea spune că eu cred în coincidențe, mă corectează unii cărora nu prea le place cuvântul „făcătură“. Pare la fel, mă gândesc adesea. Atât făcăturile, cât și coincidențele au ceva misterios, ca și când cineva le face. Nu tu le faci, ele vin din afara ta. Motivul principal este că pe lângă faptul că ele, făcăturile, sunt frecvente, doar trebuie să fii atent, sunt, așa cum am spus, misterioase. Vrând-nevrând, ne duc cu gândul la ideea că o altă persoană aranjează totul, că această persoană jucăușă, o prezență nevăzută, face ceva bine sau ceva rău. Cu ce se joacă? Cu viețile noastre, aș zice.

Tocmai citisem o carte – noroc de internet –, scrisă de Paul John Eakin, cu un titlu seducător: *Cum viețile noastre devin povești*. Și ce susține Eakin cu toată tăria? Să nu uit să spun că este o carte care a apărut în 1999. Contează această informație. Eakin susține că sinele, eul fiecăruia dintre noi, care-și găsește expresia în fragmente sporadice autobiografice sau autobiografii construite, este în mod fundamental un construct fictiv, o ficțiune în altă ficțiune. El pare mai convingător decât Virginia Woolf, care spunea, și ea cu convingere, că orice act biografic este unul de profundă incertitudine, mai apropiat de arta ficțiunii decât de cea a istoriografiei. Punând accentul pe ficțiune, cine mai știe ce este real și ce este construcție a imaginației noastre? Oricum, eu nu vreau să scriu o autobiografie așa cum este ea definită și percepută în mod obișnuit. Aș dori să scriu biografia unei relații și, secundar, cum această relație mi-a tulburat gândurile și amintirile.

Sigur că îți poți povesti chiar tu viața sau o poate scrie altcineva, care o scrie gândind altfel decât tine, o aranjează, pentru a fi lizibilă și, de ce să nu fim sinceri, vandabilă. Cum spun francezii, *faire la toilette*, adică a o aranja. Atunci, totuși, lucrurile se complică. Cine este autorul? Te poți întreba dacă nu arată ca mâncarea gătită de cineva

cu ingredientele aduse de altcineva. Cam asta este însă problema etnografilor care fac teren și găsesc personaje în carne și oase ale căror vieți li se par interesante. Și ei nu fac decât să le povestească viețile. Dar scriitorii?

Oamenilor le plac poveștile de viață. Telenovelele sunt povești mari în care se află o droaie de povești mici, adică cele ale personajelor telenovelelor. O istorie mai mare care este compusă din istorii mici. M-am gândit însă la mici bucăți, fragmente de autobiografie, spuse în diferite ocazii, care arată ca niște piese de puzzle rătăcite, împrăștiate în conversațiile noastre, în e-mailurile noastre și în celelalte forme de comunicare.

Am citit acea carte cu puțin timp înainte ca Ea să-mi telefoneze. Ea este, cum se poate deduce, o femeie. Nici prin gând nu mi-a trecut că aș vrea să scriu o carte despre ea și despre altcineva. Adică despre o relație între o femeie și un bărbat. Asta însemna că eram deja trei personaje, adică eu, ca povestitor, Ea și El. Deci eu, o femeie și un bărbat. Odată ce gândeam ca eu să scriu, peste mine nu puteam trece. Cine ar fi scris cartea sau, mai bine zis, cum ar fi arătat ea, cartea?

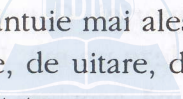
Dacă privesc înapoi, totul a început când Ea m-a căutat la telefon, spunându-mi că ar dori să ne vedem. Și așa se face că, orice aș fi gândit

despre întâlnirea noastră, ajungeam la relația dintre memorie și identitate, pentru că toți ne încurcăm în această relație. Nu se spune că eu sunt eu și amintirile mele? Bănuiam că era la o răscruce a vieții, că ar fi dorit ca cineva să-i ia gândurile și, poate, s-o liniștească.

Memoria este ceva fascinant, ea obsedează mulți psihologi, chiar dacă o recunosc fățiș sau dacă undeva doar ea îi scormonește mental. Și nu numai psihologii sunt fascinați de memorie. Ce să spun de bieții istorici!

Vroiam să văd ce legătură este între felul în care eu mă percep sau altcineva se percepe ca un eu supus timpului, ce sunt amintirile, cât de fideli suntem noi când ne povestim trecutul – îl povestim acum, când suntem deja altcineva. Dar de ce spun fideli? Oare fidelitatea mă liniștește la gândul că amintirile pot fi sau nu adevărate? Și cine ar putea spune că ele sunt adevărate? De ce acest paradox cumplit, ca un blestem, după care noi ne schimbăm, știm bine că ne schimbăm fizic, dar și psihic, și dacă ne schimbăm, cum putem spune că suntem tot noi, aceiași pe care credem că îi știm de-o viață? Ne recunoaștem zi de zi, în fiecare dimineață ne privim în oglindă când ne spălăm pe dinți, trecem prin viață zi de zi, parcă nimic nu se schimbă, știind totuși că viața ne schimbă. Acest paradox

bântuie mai ales mințile celor interesați de memorie, de uitare, de amintiri care zac undeva în noi. Uitate sau nu.

Așa am stat să mă gândesc, după telefonul dat de Ea, la cele două moduri de a privi memoria. Pe de o parte sunt continuatorii, un fel de conservatori, pentru care memoria, deci amintirile noastre luate împreună, arată sau sunt reprezentate ca un palat cu multe camere sau un dulap mare cu multe sertare. Ele, amintirile, stau acolo cumiți. Ies când vor ele să iasă la iveală sau poate nu ies deloc. Dar se pare că există. E greu de spus cum ies ele din sertar. Acest fel de a gândi memoria are ceva static, ceva fixat. Amintirile nu se schimbă, ele sunt la dispoziția eului nostru, stăpân pe ele, proprietarul lor, al palatului sau dulapului, dar totuși supus unei libertăți a lor care scapă voinței noastre de a le domestici. Pe de altă parte, au venit alți cercetători care neagă această viziune. Ei sunt un fel de neodarwiniști, niște cognitiști obsedați de cum funcționează creierul, care exploatează cât pot progresele tehnologiei prezentului pentru a cunoaște misterele creierului uman.

Așa se face că de ceva vreme Israel Rosenfield a dat iama în publicul interesat de relația minte-memorie, provocându-l să accepte viziunea lui asupra creierului și memoriei. A vrut, prin cartea sa cu un

Din nou despre culori

Un telefon de la Ea. Vocea îi era ușor forțată și vioaie, dar nu îngrijorător de uscată. Mi-a spus că pleacă la munte, că vremea de toamnă este frumoasă și mi-a recitat niște versuri ale unor poeți englezi, ca să înțeleg că se duce să vadă „pajiști de curând vopsite, a căror iarbă, dată cu umedă culoare, pare-o mătase verde, însă nou spălată”. Își dorea, fiind toamnă, să vadă acel verde pe care roua îl face să fie alt verde decât vara și, bineînțeles, verdele nopții la munte. Mi-a spus că avea pădurea aproape de ea și că în acea liniște a pădurii era o tristețe mai mare decât liniștea toamnei. În tăcerea, în muțenia pădurii se auzeau urletul de durere după cei care nu mai sunt, dar și bucuria sălbatică și nepăsătoare a vieții. Asta e natura, asta te face să simți apropierea de ea, îmi spunea Ea cu convingere.

Iarba nu s-a îngălbenit deloc la munte, m-a asigurat Ea, adăugând că și marea are verdele ei de toamnă, dar alt verde. Prefera deci muntele. Revenind

la versurile spuse, Ea vedea verdele pajiștilor de toamnă la munte mai degrabă ca pe un verde de catifea. M-am întrebat dacă același verde diferă dacă este de mătase sau de catifea sau dacă verdele nu există decât pe ceva, pe iarbă, pe mătase, pe catifea, chiar și pe ochi. Va citi poezii englezești dintr-o carte de critică a lui T.S. Eliot, descoperită în bibliotecă. A rămas să mă caute când se întoarce. Ne-am despărțit cu vorbe neutre, ușor migrând spre optimism. Oare era bine să citească poezii englezești cam triste și să privească grădini și pajiști, petice de sălbăticie care-i aminteau de trecut? Mi-am adus aminte niște versuri din Ezra Pound care i se potriveau Ei, dar asta s-a întâmplat după ce discuția cu ea se încheiase. Sunau așa: „Nimic mai mult decât ceea ce sunt/ Are să-mi dea puterea să trăiesc“. Am să i le spun poate când ne vom revedea, dacă nu voi uita.

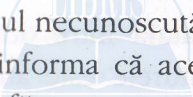

Moartea unui fost iubit îl face neașteptat mai prezent

Mă gândeam ce mai face Ea, ce-i trece prin cap, ce i-a făcut muntele și ce vom vorbi când ne vom vedea. Aveam în față multe drumuri care ar fi dus la discuții diferite, dar atât de ușor deraiezi când te lași pradă minții, pe cât de vioaie uneori, pe atât de șovăitoare alteori. Psihismele par adesea să mute șinele unei discuții, ca și cum cineva care merge drept pe stradă este îmbrâncit de altcineva.

Dimineața m-am trezit cu un telefon. Era Ea, care-mi spunea că orice plan de discuție pe care-l avea în minte fusese șters așa cum valurile mării șterg malul, expediind trecutul în ceva cu totul nou, ca un început. Mi-a spus că trebuie să vorbim, pentru că se întâmplase ceva important în viața ei.

Am hotărât să ne vedem chiar în acea zi, pe seară. A venit parcă trimisă de cineva. De ea, firește, dar părea ca și cum venea în misiune. Mi-a spus sec că a primit un e-mail în care soția, cu

totul necunoscută, a unui iubit de-al ei din tinerețe o informa că acel iubit al ei din tinerețe murise. Își făcuse socotelile că atunci când plecase de la munte se gândise la el și la faptul că, deși era departe, în Suedia, și începuseră de aproape cinci ani să-și trimită e-mailuri, nu mai avea vești de la el. Iubitul ei din tinerețe nu se așteptase ca Ea să-l caute după atâta vreme de când se despărțiseră. Ea încercase de două ori să dea de el. Prima dată, fiind în străinătate, n-a reușit, a aflat însă că el emigrase în Suedia. A doua oară a rugat pe cineva să-l caute în Suedia, dar acea persoană, deși găsisese numele lui în cartea de telefon, nu a reușit să înțeleagă ce i s-a spus la telefon când a cerut informații. Nu știa suedeza. Au trecut anii și, împrietenindu-se cu un profesor suedez, Ea l-a rugat să caute adresa fostului iubit. Căci fusese o iubire sau, mai precis zis, o relație de șase ani. Nu e puțin.

„Trebuie să povestesc despre el“, mi-a spus Ea. „Simt nevoia să-i fiu alături. Unde-o fi el. Adică niciunde, probabil, dar sigur în mintea mea. Să se întâlnească în mintea mea eu, cea vie, cu el cel mort, dar înviat de mine. Adică el este mort, dar există, iar acel iubit al meu care e mort, dar există se întâlnește cu mine sau, mai corect, eu mă întâlnesc cu el. Așa că-ți voi spune despre el. Să-l lăsăm pe El deoparte.